

Møns Klint

Møns Klint – tag på ekskursion og studér der Danmarks undergrund, men kig allerførst her, når du planlægger: <http://www.sns.dk/Falster/vandrefl/53moenskl.htm>

Møns Klint er en ca. 6 km lang og indtil 128 m (Dronningestolen) høj kridtklint langs østsiden af Møn. Kridtets lagtykkelse er kun omkr. 60 m, selv om klinten synes så imponerende høj efter danske forhold. Grunden er den enkle, at kridtet ikke ligger vandret, som det blev aflejret, men at det af istidens gletchere fra Ø og NØ er skubbet på højkant i mere end 20 stejltstillede flager, der hver for sig er adskilte af istidsaflejringer, som udgør de typiske 'grønne' slugter (fald) mellem de enkelte lag. Her finder man også nedgangene til stranden.

Bag klinten fortsætter kridtflagerne som langstrakte bakkerygge mod vest og er stærkt med til at præge Høje Møns karakteristiske morænelandskab.

Skrivekridt, som vi kalder den bløde kalkbjergart klinten overvejende består af, blev aflejret for omtrent 70 mio år siden i et varmt, tropisk hav i slutningen af den geologiske periode, vi kalder *Kridttiden* (nedre Maastrichtien). Det er en blød, hvid og stærkt afsmittende bjergart (deraf navnet), som overvejende består af mineralet kalkspat eller calcit (CaCO_3). Mere end 95% af calcitten er små krystaller fra skallerne af meget små, næsten mikroskopiske alger (*Coccolithus*), der engang levede og svævede rundt i kridthavets vandmasser.

Skrivekridtet er ikke specielt rigt på større forsteninger (fossiler), men de, man finder, er på den anden side næsten perfekt bevarede. Nogle steder, i ganske tynde horisonter, er kridtet hærdet til en hård, gullig bjergart. Heri finder man til gengæld forsteninger af organismer, hvis skaller ikke er bevarede i den mere bløde skrivekridt. Det er først og fremmest forskellige muslinger og snegle.

De mest almindelige forsteninger fra skrivekridtet er søpindsvin, søliljestilke, vætte-lys, ammonitter (primitive blæksprutter), hjætænder, armfødder og de helt specielle raslesten, som er flint afsat omkring en kugleformet kalksvamp. Det kan være vældigt spændende at gå på opdagelse efter dem langs strandkanten. Fossilerne optræder både som afstøbninger, aftryk eller omdannede rester af de oprindelige dyr.

Ammonit fra skrivekridtet (primitiv blæksprutte)

Indlejret i kridtet og med til at markere kridtets egentlige lagdeling finder man indtil flere knoldede lag af sort flint. Den kiseltsyre, SiO₂, som flinten består af, stammer opr. fra skeletnåle i kiselsvampe, som ved organismernes død opløstes i havvandet og siden blev udskilt i kridtet ca. en halv til en meter under havbunden længe efter aflejringen af kridtet. Flinten er altså, trods den kemiske proces, der ligger bag dens dannelse, af biologisk oprindelse.

Som noget helt specielt kan man nu og da finde terningformede krystaller af uforvitret svovlkis(pyrit), der skinner som nypudset messing i de frisknedstyrkede kridtblokke langs stranden.

Kridttidens fauna udviklede og levede i et umådeligt tidsrum: ca. 25 mio år. Man mener at tilsvarende faunaer i dag har blot 100.000 år bag sig med en blot nogenlunde ubrudt historie. Fx sluttede den istid, der formede Møns Klint, for blot 13.000 år siden.

Møns Klint er ret ustabil. Bølger og frost har let spil i den bløde bjergart og nu og da skrider store klintpartier i havet. I 1952 skete et voldsomt skred, der dannede en halvø 500m ud i havet, og så sent som i 1999 skete der igen et stort skred.

Se mere her:

Links:

Geocenter Møn: www.moensklint.dk

Geus: www.geus.dk

Dansk Geologisk Forening: www.2dgf.dk

Skov & Naturstyrelsen: www.sns.dk/falster/vandrefl/53moenskl.htm

På Opdagelse i jordens indre: www.dr.dk/dr-m/jorden/links.htm#dronline

Tidskr. VARV nr. 4 – 2000: LIVET I KRIDTHAVET